

Regioonide Komitee arvamus „Tuleviku linnad: ökoloogiliselt ja sotsiaalselt jätkusuutlikud linnad”

(2012/C 277/04)

REGIOONIDE KOMITEE

- toetab nõudmist linnade jätkusuutliku arengu terviklike strateegiate järele ning horisontaalse ja vertikaalse koostöö järele tasandi- ja valdkonnaülesel poliitikal ja osalusel põhinevas juhtimissüsteemis, milles võetakse arvesse linnade mitmekesisust ning sotsiaalse uuendustegevuse ja tulevikku suunatud kavandamise olulisust;
- juhib tähelepanu sellele, et kasvavale majanduslikule ja sotsiaalsele lõhenemisele meie ühiskonnas tuleb ilmtingimata vastata investeringutega haridusse kõigile alates varasest lapsepõlvest, samuti kaasavate tööturgude, elukestva õppe, aktiivse integratsioonipoliitika ning õiglase, piisava ning meeste ja naiste puhul võrdse palgaga;
- rõhutab, et tagatud peab olema ühiskonna jaoks oluliste vajaduste täitmine, st juurdepääsu võimaldamine elamispinnale, söimele, lasteadeadele ja aladele, kus lapsed saavad turvaliselt mängida ja areneda, ning kõrvaldada tuleb pere loomise või suurendamise takistused;
- rõhutab kliimamuutuste väljakutseid ja vajadust vähendada energia tarbimist energia ringlusprotsesside ning energiatõhususe suurendamise kaudu, samuti võrgusüsteemide, avatud ja haljasalade laiendamise, uute ehitusviiside ning täiendavaid ressursse mittevajavate tervislike ja ohutute liikumisviiside abil;
- juhib tähelepanu kultuuri ja loovuse tähtsusele mitte ainult majanduskasvu seisukohalt, vaid eelkõige elukvaliteedi, reaalselt koetava demokraatia, rahu ja vastastikuse austuse edendamiseks;
- rõhutab üldsuse osaluse otsustavat tähtsust poliitika kujundamisel;
- on seisukohal, et Euroopa Liidu institutsioonide mitmekülgset jõupingutused toetada linnu on hädavajalikud, ning kutsub üles andma eelseisval toetusperioodil selge märgi linnade toetamise kohta tugeva linnamõõtme, vahendite paindliku kasutamise ja kohaliku tasandi keskse rolli kaudu ühtekuuluvuspoliitika elluviimisel;
- tervitab selliste jätkusuutlike rahastamisvahendite arendamist struktuuripoliitikas, mis kujutavad endast loovaid ja stabiilseid rahastamismehhanisme.

Raportöör Hella DUNGER-LÖPER (DE/PES), Berliini liidumaa Euroopa ja föderaalasjade volinik**I. POLIITILISED SOOVITUSED**

REGIOONIDE KOMITEE

Taust ja põhjus

1. hindab arvamuse aluseks olevat Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi Taani konsulteerimistaotlust ja samuti tema aktiivset osalust piirkondade ja linnade 5. tippkohtumisel, mis toimus 22.–23. märtsil 2012 Kopenhaagenis teemal „Euroopa linnakeskkond 21. sajandil”. Sellega tunnustati linnade ja piirkondade panust Euroopa integratsiooni ja nende keskset rolli strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel;

2. võtab huviga teadmiseks Euroopa Komisjoni aruande „Homsed linnad – probleemid, nägemused ja edasised sammud” (oktoober 2011) ja jagab selles sõnastatud visiooni homsetest linnadest „kui suurte sotsiaalsete edusammudega kohtadest, kus on tugev sotsiaalne ühtekuuluvus, sotsiaalselt tasakaalustatud elumajandus ning samuti sotsiaal-, tervishoiu- ja kõikidele kättesaadavad haridusteenused; demokraatia, kultuuridevahelise dialoogi ja kultuurilise mitmekesisuse platvormist; roheline, ökoloogiline või keskkonnasäästliku mõtteviisiga kohtadest; ligi-tõmbavatest ja majanduskasvu soodustavatest kohtadest”;

3. jagab aruandes „Homsed linnad” väljendatud muret tuleviku linnade pärast seoses väljakutsetega, mis kaasnevad demograafiliste muutustega, majanduskasvu peatumisega ning nõrgenenud seosega majanduskasvu, tööhõive ja sotsiaalsete edusammude vahel. Samuti peituvad ohud sissetulekute lõhede suurenemises, sotsiaalse kihistumise ja segregatsiooni suurenemises, samuti ühiskonnaheidikute arvu jätkuvas kasvus, valglinnastumises ning linnade ökosüsteemidele avalduvas kasvavas surves;

4. rõhutab, et Euroopa Liit tervikuna võib strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid saavutada vaid juhul, kui linnad sotsiaalse ja majandusliku innovatsiooni paigana suudavad anda oma täieliku panuse arukasse, kaasavasse ja jätkusuutlikku majanduskasvu ning majanduslikku, sotsiaalsesse ja territoriaalsesse ühtekuuluvusse;

5. tervitab seetõttu aruandes „Homsed linnad” esitatud soovitusi tugevdada linnu järgmiste meetmete kaudu: jätkusuutlike kohalike struktuuride edendamine paindliku ja kaasava majanduse loomiseks; sotsiaalmajandusliku, kultuurilise, põlvkondade ja etnilise mitmekesisuse potentsiaali kasutamine; sotsiaalse eraldatuse ja vaesuse vastane võitlus eluaseme kvaliteedi parandamise kaudu; terviklik lähenemine keskkonna- ja energiapoliitilistele strateegiatele; ligi-tõmbavate avalike kohtade loomine ja säilitamine; jätkusuutlike, kaasavate ja tervist edendavate transpordisüsteemide edendamine ning tasakaalustatud territoriaalse arengu edendamine;

6. toetab nõudmist linnade jätkusuutliku arengu terviklike strateegiate järele ning horisontaalse ja vertikaalse koostöö järele tasandi- ja valdkonnaülesel poliitikal ja osalusel põhinevas juhtimissüsteemis, milles võetakse arvesse linnade mitmekesisust ning sotsiaalse uuendustegevuse ja tulevikku suunatud kavandamise olulisust;

7. viitab Regioonide Komitee 23. märtsi 2012. aasta Kopenhaageni deklaratsioonile, selles võetud kohustusele muuta linnad säästvamaks, sotsiaalselt kaasavamaks ja majanduslikult konkurentsivõimelisemaks ning ELi institutsioonidele sellega seoses esitatud nõudmistele, mis käsitlevad strateegia „Euroopa 2020” kinnistamist kohalikul tasandil, piisavate vahendite eraldamist ulatusliku linnapoliitika elluviimiseks, Euroopa linnade territoriaalse koostöö suuremat tähtsust ning linnade ja piirkondade olulisemat rolli Euroopa poliitika kujundamisel, samuti jätkuvaidsentraliseerimise jõupingutusi ELi liikmesriikides ning linnadele ja piirkondadele suurema finantsvabaduse andmist;

8. meenutab oma 10. juuni 2010. aasta arvamust „Linnade taasestustamise tähtsus Euroopa tulevases linnaarengus” ja selles sõnastatud nõudmist linnamõõtmelise tugevdamiseks ELi kõigis poliitikavaldkondades;

Märkused

9. tuletab meelde, et linnad on alati ühiskondlike suhete väljendus. Tuleviku linnade ülesehitust ja elukvaliteeti mõjutavad majanduslikud ja sotsiaalsed otsused ja arengud poliitilise ja majandusliku vastutuse kõigil tasanditel;

10. sedastab, et linnade tähtsus Euroopa Liidu jaoks ulatub oluliselt kaugemale majanduslikest ja demograafilistest teguritest. Ilusad, arukad, energia- ja ressursitõhusad, keskkonnahoidlikud ja kaasavad linnad on meie ühiskonnas harmoonilise ja solidaarse koeksisteerimise alus;

11. toonitab, et linnad on sotsiaalsete ja majanduslike suhete tõttu tihedalt ja lahutamatult läbi põimunud neid ümbritsevate aladega, mistõttu on neil oluline roll tasakaalustatud territoriaalse arengu edendamisel;

12. märgib antud kontekstis, et linna ja maapiirkonna senine range eristamine ei vasta enam tulevikus tekkivatele ülesannetele ning peab andma teed piirkondade koosmõjule tuginevale lähenemisviisile, mille alus on funktsionaalsus ja tihe vastastikune seotus;

13. rõhutab, et linnatüüpide ülemaailmses võrdluses on Euroopa linnale iseloomulik demokraatlik enesemääramine, tugev kodanikuühiskond, sotsiaalne integratsioon, privaatsuse ja avalikkuse toimiv vastastikune suhe, vabaduse tagamine, emantsipeerumine ja väljakujunenud linnaehituse kultuur;

14. märgib, et deindustrialiseerimise ja globaliseerumisega on läinud kaduma sotsiaalse ja majandusliku integratsiooni olulised alused. Nii jõukates kui ka vaesemates piirkondades otsitakse uusi strateegiaid sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks, mis aga seni ei ole suutnud piirata sotsiaalse ja ruumilise eraldumise suundumusi. Pigem on sotsiaalne lõhenemine ja segregatsioon vaatamata neile jõupingutustele paljudes kohtades kasvanud ning kujutavad endast jätkuvalt märkimisväärset väljakutset koosseksisteerimisele linnades;

15. juhib tähelepanu sellele, et kasvavale majanduslikule ja sotsiaalsele lõhenemisele meie ühiskonnas tuleb ilmtingimata vastata investeringutega haridusse kõigile alates varasest lapsepõlvest, samuti kaasavate tööturgude, elukestva õppe, aktiivse integratsioonipoliitika ning õiglase, piisava ning meeste ja naiste puhul võrdse palgaga. Komitee rõhutab, et sellega seoses on majandusareng ja uute töökohtade loomine linnades võtmetähtsusega;

16. nendib murega, et mõningates suurlinnades on need probleemid veelgi teravamaks muutunud, mis on kaasa toonud vägivaldseid proteste. Samuti väljendavad need paljude kodanike umbusaldust poliitiliste institutsioonide vastu;

17. viitab demograafiliste muutuste ja ühiskonna vananemise kohalikele mõjudele, mis seavad uusi nõudmisi sotsiaalsele infrastruktuurile ja avalikule ruumile. Eakate kasvava vaesusega seoses tekib vajadus jätkusuutlike kindlussüsteemide ja teenuste järele, mis on kodanikele kättesaadavad ja taskukohased ning mille puhul võetakse arvesse kultuurilisi iseärasusi;

18. toonitab antud kontekstis, et hoolimata praegu drastiliselt kõrgest noorte töötuse määrast sõltub Euroopa eelseisvatel aastakümnetel noortest sisserändajatest, et tagada majanduskasv ning leevendada vananemise mõjusid sotsiaal- ja tervishoiusüsteemidele. Avatud ja ligitõmbavad linnad on sisserände üks eeldus. Ometi kogevad sisserändajad ja etnilised vähemused linnades veel sageli märkimisväärset ebavõrdsust juurdepääsul haridusele, töökohtadele, eluasemetele ja arstiabile. Tõhusad kohalikud integratsioonistrateegiad on seega tulevikku suunatud rändepoliitika vajalik koostisosa;

19. rõhutab, et tagatud peab olema ühiskonna jaoks oluliste vajaduste täitmine, st juurdepääsu võimaldamine elamispinnale, sõimede, lasteaedadele ja aladele, kus lapsed saavad turvaliselt mängida ja areneda, ning kõrvaldada tuleb pere loomise või suurendamise takistused. Seepärast tuleb toetada kõiki meetmeid, mis aitavad kaasa rahvastiku positiivsele iibele;

20. rõhutab kliimamuutuste väljakutseid ja vajadust vähendada energia tarbimist energia ringlusprotsesside ning energia-tõhususe suurendamise kaudu, samuti võrgusüsteemide, avatud ja haljasalade laiendamise, uute ehitusviiside ning täiendavaid ressursse mittevajavate tervislike ja ohutute liikumisviiside abil;

21. juhib tähelepanu kultuuri ja loovuse tähtsusele mitte ainult majanduskasvu seisukohalt, vaid eelkõige elukvaliteedi, reaalselt kogetava demokraatia, rahu ja vastastikuse austuse edendamiseks. Linnakultuur hõlmab ka linna ehituskultuuri säilitamist, kvaliteetset ja kõigile juurdepääsetavat avalikku ruumi ning kohalike ja piirkondlike iseärasuste arvestamist;

22. rõhutab üldsuse osalusele suunatud elementide otsustavat tähtsust poliitika kujundamisel, et võita kodanike usaldus ja tagada nende osalemine ning tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust. Kodanike osalemine on võimalik ainult siis, kui linnavalitsused muudavad oma otsuste ja meetmete alused avalikuks ja läbipaistvaks;

23. on seisukohal, et Euroopa Liidu institutsioonide mitmekülgsed jõupingutused toetada linna toetusprogrammide ja algatustega on hädavajalikud, kuna omavalitsusüksused, kellel endal puuduvad asjaomased rahalised vahendid, sõltuvad sellisest toetusest;

24. nendib murega, et hoolimata Leipzigi hartas deklareeritud kavatsustest ja sellega seotud poliitilisest protsessist, on liikmesriikide pühendumine linnapoliitikale viimastel aastatel pigem vähenenud kui suurenenud. Seda näitab asjaolu, et seni ei ole suudetud omistada linnapoliitilistele küsimustele prioriteetset kohta olulistest poliitikavaldkondades, nagu tööhõive, keskkond, haridus, teadus ja elamumajandus. Kõnealune probleem väljendub samuti linnapoliitiliste toetusprogrammide vähendatud eelarvetes. Seepärast tuleks ELi tasandil eraldada võimalikult kiiresti vahendid, mis võimaldaksid linnadel nimeetatud mitmesugustele probleemidele paindlikult reageerida;

25. on mures seetõttu, et omavalitsusüksuste eelarveeraldiste tase on enamikes liikmesriikides katastroofiliselt madal ja ega parane ilma sealse suunamuutusega, võttes arvesse liikmesriikide eelarvepoliitilisi prioriteete;

26. on seisukohal, et akuutsete sotsiaalsete, majanduslike ja ökoloogiliste ohtude tõttu ei ole senised jõupingutused kaugeltki piisavad, et kujundada Euroopa linnad nii tulevikukindlaks, et nad konkurentsivõimeliste, ilusate, arukate, energia- ja ressursitõhusate, keskkonnahoidlike ja kaasavate, sotsiaalset innovatsiooni edendavate paikadena võiksid anda täieliku panuse Euroopa Liidu sotsiaalse, majandusliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamisse ning strateegia „Euroopa 2020“ eesmärkide elluviimisse;

Poliitilised nõudmised*üldised*

27. oletab, et arvestades ühiskondlikke väljakutseid, on poliitilise vastutuse kõik tasandid huvitatud tugevatest, demokraatliku enesemääramisega linnadest kui Euroopa ühiskonna vundamendist. Tugev, kiirelt reageeriv ja toimiv kohalik demokraatia võib aidata otsustavalt kaasa usalduse tagasivõitmisele esindusdemokraatia kõigi tasandite institutsioonide vastu;

28. kinnitab oma nõudmist käsitada ühiskondlikku arengut viisil, mis läheb kaugemale sisemajanduse koguprodukti (SKP) mõõtmisest, milles võetakse tõsiselt kodanike muresid ja vajadusi ning kaasatakse nad ulatuslikumalt programmide ja meetmete kavandamisse;

29. ootab enesekindlat ja julget juhirolli valitud esindajatelt kõigil poliitilistel tasanditel rahumeelseks ja solidaarseks koosteksisteerimiseks. Arukas, kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv võib areneda vaid rahu ja piiriüleselt reaalselt kogetava solidaarsuse tingimustes. Selle juurde kuulub aktiivne sisseerandajate vastuvõtmise kultuur, mis hõlmab kultuuridevaheliste pädevuste edendamist avalikus halduses ja avalikes institutsioonides. Siia juurde kuulub ka selge ja ühene pühendumus kaitsta pagulasi ja inimesi, kes oma päritolu, usu, seksuaalse orientatsiooni, teatud sotsiaalsesse rühma kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu kannatavad poliitilise tagakiusamise ja diskrimineerimise all;

30. toonitab integreeritud kohalike strateegiate olulisust vahendite kooskõlastatud ja tõhusaks kasutamiseks ning nõuab kõigi asjaomaste poliitikavaldkondade kaasamist ja osalemist. Konstruktiiivne ja iseenesest mõistetav koostöö kõigi poliitiliste tasandite ja instantside vahel on oluline näitamaks kodanikele, et institutsioonid oskavad neile antud usaldusega ümber käia ja peavad kohalike vajaduste täitmist oma kohustuseks;

31. kutsub kõigi tasandi otsuselangetajaid üles edendama tervislikku ja jätkusuutlikku liikuvust linnades ja linnade vahel. Ühistranspordivahendeid tuleb edendada nii, et need oleksid kättesaadavad kõigile rahvastikurühmadele. Komitee kutsub otsustajaid jätkuvalt üles arendama linnu Euroopa linnamudeli traditsioone järgides, integreerides eri kasutusviisid, tiheduse ja (linnaehitusliku ja arhitektuurilise) kvaliteedi;

32. toetab uusi jõupingutusi, et parandada teadmisi linnaarengu tehniliste, sotsiaalsete, majanduslike ja ökoloogiliste aspektide kohta. See peab sõnaselgelt hõlmama ka virtuaalse ruumi olulisust elamise ja töötamise jaoks linnades ja piirkondades;

33. rõhutab linnapartnerluste ja selliste Euroopa linnavõrgustike nagu EUROCIITIES olulisust, samuti rahvusvaheliste omavalitsusüksuste vaheliste koostööprojektide tähtsust URBACTi, INTERREGi ja ETKRi raames, et parandada teadmisi ja

lähenemisviise linnaarengu poliitikas. Samuti rõhutab komitee vajadust muuta see teadmistevahetus poliitika kujundamise jaoks viljakaks, eelkõige struktuurifondide valdkonnas, aga ka sellistes olulistest poliitikavaldkondades nagu üldhuviteenused, transport ja keskkonnakaitse;

Euroopa Komisjonile, nõukogule ja Euroopa Parlamendile

34. nõuab linnade ja piirkondade endastmõistetavat kaasamist Euroopa Liidu mitmetasandilistesse struktuuridesse kõigis poliitikavaldkondades, kus Euroopa Liidu tasandil langetatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tegutsemisvõimet puudutavaid otsuseid;

35. kutsub Euroopa Liidu institutsioone üles võtma selge kohustuse linnu tugevdada, mis kajastub Euroopa Liidu tulevase eelarve prioriteetides;

36. rõhutab oma üleskutset viia ellu struktuuritoetuspoliitikat, mis jätab omavalitsusüksustele ka edaspidi piisavalt mänguruumi, et rakendada kohalike prioriteetide alusel väljatöötatud, investeerimis- ja sotsiaalprojektidest koosnevat fondiülest integreeritud lähenemisviisi, mis vastab kohalikele vajadustele. Selleks, et omavalitsusüksused saaksid ka tegelikkuses struktuuripoliitikat ellu viia, tuleb vähendada halduse ja kontrolliga seotud kulused;

37. rõhutab ühtekuuluvuspoliitika kui keskse vahendi tähtsust sotsiaalse, majandusliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks, ning kutsub üles andma eelseisval toetusperioodil selge märgi linnade toetamise kohta tugeva linnamõõtme, vahendite paindliku kasutamise ja kohaliku tasandi keske rolli kaudu poliitika elluviimisel. Võttes arvesse linnade kesket rolli sotsiaalse, majandusliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse seisukohalt, peab toetus ületama olulisel määral seni väljapakutud 5 % miinimumkvooti;

38. rõhutab Regioonide Komitee arvamuses Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERDF) käsitleva komisjoni ettepaneku kohta esitatud üleskutseid, eelkõige mis puudutab võimalust kasutada vahendeid paindlikult ilma teatud liiki piirkondi eelistamata või diskrimineerimata, et maa- ja linnalähedased piirkonnad ei jääks ERDFi pakutavatest eelistest kõrvale. ERDFi vahendite ruumilise kontsentreerimise üle eri liiki piirkondadele tuleb otsustada partnerluses rakendatava kavandamisprotsessi raames ja seda ei saa eelnevalt määratleda. Ülesannete delegeerimine linnadele üldmääruse artiklis 99 määratletud integreeritud territoriaalsete investeeringute vahendi raames peaks olema ette nähtud võimalusena, mitte kohustusena;

39. tervitab selliste jätkusuutlike rahastamisvahendite arendamist struktuuripoliitikas, mis kujutavad endast lisaks avalikele toetustele ka loovaid ja stabiilseid rahastatismehhanisme;

40. rõhutab linnade ja piirkondade olulist rolli Euroopa Liidu rände- ja integratsioonipoliitika arendamisel, mille puhul võetakse arvesse kohaliku tasandi keskset tähtsust integratsiooni seisukohalt;

liikmesriikidele

41. kutsub liikmesriike üles taaselustama oma linnapolii-tilised jõupingutused ja kaasama neisse algatustesse ka

poliitikavaldkonnad, mis ei ole seotud ruumilise planeerimisega. Jätkusuutlik linnaareng sõltub toetavatest raamtingimustest eelkõige tööhõive-, sotsiaal-, haridus- ja keskkonnapoliitikas;

42. toetab aktiivsemat arutelu tegutsemisvajaduse üle linnades ja linnadega. Linnade ja linnastute koostöö on ühtekuuluvuse ja tasakaalustatud arengu jaoks tingimata vajalik.

Brüssel, 19. juuli 2012

Regioonide Komitee
president
Mercedes BRESSO
